

संपादकीय....

मेंदूतील चिपने काय साधणार ?

महेश कोळी, संगणक अभियंता जगातील सर्वांत श्रीमंत व्यक्ती असणारा एलॉन मस्क सध्या न्यूरालिंक कंपनीमुळे पुन्हा चर्चेत आला आहे. या कंपनीने मानवी मेंदूमध्ये यशस्वीरीत्या चिप (न्यूरल) बसवली आहे. यामुळे शरीरावर नियंत्रण ठेवण्यात येणार आहे. माणसांच्या मेंदूमध्ये चिप बसवल्यानंतर ते अनेक गोष्टी करू शकतील जे ते सामान्यपणे करू शकत नाहीत. अवयवांवर नियंत्रण गमावलेल्या लोकांना चिप इम्प्लांटचा फायदा होऊ शकतो, असा दावा करण्यात येत आहे. विज्ञानाचे चमत्कार आपण यापूर्वी पाहिले आणि पुढे ही पाहत राहू. विज्ञानातील नवनवीन शोध आणि संशोधनामुळे मानवी जीवन सुलभ होण्यास हातभार लागला आहे आणि जगही बदलले आहे. शास्त्रीय शोध हे मानवी जीवनाला वरदान ठरले आहे. अर्थात, आगामी काळात असे बदल होणार आहेत की, त्याचा काही दशकांपूर्वी विचार केला नव्हता. त्यापैकीच एक म्हणजे 'न्यूरल चिप'चे मानवी मेंदूतील प्रत्यारोपण होय. आतापर्यंत आपण संगणक, लॅपटॉप आणि अङ्गूर्झिड फोनची मदत घेऊन व्यवहार करत होतो; मात्र ही सर्व कामे नाण्यासारखे दिसणार्या एका उपकरणाच्या मदतीने म्हणजेच 'न्यूरल चिप'ने करता येणार

आहेत. न्यूरल चिप मेंदूला जोडल्यानंतर माणसाचे काम अधिक सुसज्ज होणार आहे. ही कमाल मस्कच्या कंपनीने केली आहे. नाण्याएवढे हे यंत्र एका चुटकीसरशी मेंदूचा अविभाज्य घटक होईल. अर्थात, ते कोठे बसविले हे संबंधित माणसाला कळणारही नाही. यापूर्वी मानवी मेंदूत चिप बसविली जाईल, असे म्हटले जात होते; मात्र मस्कच्या कंपनीने ही गोष्ट सिद्ध करून दाखविली आहे. सप्टेंबर २०२३ मध्ये मस्कच्या कंपनीला मानवावर प्रयोग करण्याची परवानगी मिळाली. न्यूरालिंकच्या मते, प्रयोग किंवा चाचणीसाठी सर्वाईकल स्पायनल कॉर्डला मार लागलेली व्यक्ती किंवा ब्राइप्लोझिया असलेल्या व्यक्तीची निवड करण्यात आली. या चाचणीत सहभागी होणार्या व्यक्तीचे वय किमान २२ असणे गृहित धरले होते. वास्तविक, या चाचणीतून ठोस निष्कर्ष काढण्यासाठी आणखी सहा वर्षे लागू शकतात, असा अंदाज आहे. मस्कच्या नियोजनानुसार, ब्रेन कॉम्प्युटर इंटरफेसची रचना केली जात असून त्यानुसार त्याचे प्रत्यारोपण करून त्याचा मेंदूच्या नैसर्गिक कार्यात आणि तत्वांशी मेळ बसवला जाईल. या चिपमध्ये कोणतेही संगणक किंवा मोबाईल यास सहजपणे हाताळण्याची क्षमता असेल. आगामी काळात नागरिकांना संगणक किंवा मोबाईल वापरण्यासाठी बोलण्याची गरजही भासणार नाही, असे भाकित मस्कने केले आहे. काहींना वाटते की, हे यंत्र सूचनेनुसार काम करू शकेल. सोप्या शब्दांत सांगायचे झाल्यास टेलिपैथी म्हणजेच मेंदूच्या विचारशक्तीच्या आधारे सहजपणे स्मार्ट फोन आणि संगणकाला हाताळता येणार आहे. या चिपच्या मदतीने आपण अनेक आठवणी सहजपणे साठवू शकतो का, असाही प्रश्न उपस्थित केला जात आहे. मस्कने गेल्या वर्षी केलेल्या दाव्यानुसार, न्यूरल चिप ही स्मार्ट फोनमधील बँकअप मेमरीप्रमाणे लोकांच्या आठवणी साठवून ठेवण्यास मदत करेल. यानुसार लोकांची स्मरणशक्तीही वाढेल. अर्थात, या चिपमुळे दुरुपयोगाची शक्यताही अधिक आहे. एखाद्या वैद्यार्थ्याला चिप दिली, तर तो अभ्यासच करणार नाही आणि परीक्षेचा

सदभेच बदलून जाइल. एखाद्या गुन्हेगाराच्या हाती चिप लागली, तर तो किती गंभीर गुन्हे करू शकतो, याची कल्पनाच न केलेली बरी; मात्र पोलिसांना या चिपचा चांगला लाभ मिळू शकतो आणि भविष्यात आरोपी वाचण्याची शक्यता राहणार नाही. या चिपची चाचणी यशस्वी झाल्यानंतर प्रत्येकांनाच ही चिप हवीहवीशी वाटणार आहे. आपल्या जुन्या चांगल्या आठवणी लक्षात ठेवाव्या असे कोणाला वाटणार नाही? स्मृतिभ्रंशसारख्या आजारांवर उपचार करण्यासाठी या चिपची मदत मिळणार आहे. त्यामुळे 'न्यूरल चिप' ही जगभरातील लाखो लोकांसाठी वरदान ठरू शकते.

मुलींना शुल्कमाफीचे स्वागतच; परंतु मुलांना का
नाही? शिक्षणामध्ये मुलां-मुलीमध्ये भेदभाव का?

परभणी येथील एका विद्यार्थिनीने आत्महत्या केल्यानंतर राज्याच्या मुख्यमंत्र्यांनी उच्च शिक्षण घेत असलेल्या मुर्लीच्या शुल्क माफीची चर्चा केली व जून २०२४ पासून महाराष्ट्रात सुमारे ४२ अभ्यासक्रमात उच्च शिक्षण घेणाऱ्या, ज्यांच्या पालकांचे वार्षिक उत्पन्न आठ लाखांच्या आत आहे.अशा सर्व मुर्लीना कोणतेही शुल्क भरावे लागणार नाही.अशी घोषणा उच्च व तत्रशिक्षण मंत्र्यांनी केली.या घोषणेचे मनापासून स्वागतच.परंतु सरकारने फक्त मुर्लीनाच उच्च शिक्षणामध्ये शुल्क माफी करून मुलां-मुलीमध्ये भेदभाव निर्माण केल्याचे स्पष्ट दिसून येते.कारण मुल-मुली शिक्षणच घेत आहे ना मग असा भेदभाव का? सरकारला असे तर वाटत नाही ना!की मुलांचे पालक श्रीमंत असतात व मुर्लीचे पालक गरीब!हा कुठला न्याय म्हणावा!समजा एखाद्या पालकाला एक मुलगा आणि एक मुलगी आहे आणि त्या पालकांचे वार्षिक उत्पन्न आठ लाखांच्या आत आहे.अशा परीस्थितीत सरकारच्या घोषणेनुसार मुलीला मोफत शिक्षण आणि मुलांसाठी पालकांनी शुल्क भरावे हा तर विद्यार्थ्यांच्या प्रति घोर अन्यायच म्हणावा लागेल.राज्यात असेही पालक आहेत की त्यांचे वार्षिक उत्पन्न देन लाखांच्या आत आहे अशा पालकांनी आपल्या मुलांसाठी काय करावे याचाही विचार सरकारने करायला हवा.कारण राज्यात शाळा-महाविद्यालयाच्या खाजांगीकरणामुळे व अवाढव्य शुल्कामुळे मुलां-मुर्लीना शिकने अत्यंत कठीण झाले आहे यामुळे पालकवर्ग आर्थिकदृष्ट्या हताश होऊन खर्चातो.त्यामुळे शिक्षणाच्या ठिकाणी भेदभाव नकोचे.एकंदरीत पहिले तर राज्यातील प्रत्येक व्यक्ती किंवा पालक आरोग्य सुविधा आणि शिक्षण या अवाढव्य खर्चामुळे छळी झालेला आहे.कारण खाजगी दवाखांच्यांनी जनुकाय दुकानदारी खोलुन सर्वसामान्यांची जाहीर लुट सुरु केली आहे की काय असे वित्र आपल्याला दिसुन येते.त्याच्यप्रमाणे राज्यात शिक्षणाचा सुध्दा बाजार मांडल्याचे दिसून येते.कारण राज्यातील ९० टक्के शिक्षण संस्था ह्या राजकीय पुढाच्यांच्याच आहेत.आपण पहातो की नरसरी पासून तर दहावीपर्यंत आणि दहावीपासून उच्च शिक्षणापर्यंत मुलांना शिकवून-शिकवून पालकांची कंबर मोडते.दुसरीकडे काचिंग क्लासेसची दुकानदारी वेगांची तिथेही मोठ्या प्रमाणात लुट होताना आपण पहातो.यामुळे पालकवर्ग आर्थिकदृष्ट्या कमजोर होतो व मुलांना उच्च शिक्षणापासून वंचित राहावे लागते.परंतु मुर्लीच्या उच्च शिक्षणाच्या बाबतीतला सरकारचा निर्णय स्वागतार्ह आहे व याचे स्वागत सर्वच स्तरातून व्हायला पाहिजे आणि झाले सुध्दा.परंतु सरकारने उच्च शिक्षणामध्ये शुल्क माफीच्या बाबतीत मुल-मुर्लीमध्ये भेदभाव करून गरीब व सर्वसामान्यांना सरकारने एक मोठी खार्याची निर्माण केली असुन बहिं-भावामध्ये व समाजात कटूता निर्माण केली आहे.त्यामुळे एक गोष्ट चांगली लक्षात ठेवली पाहिजे की ज्यामध्ये महत्वाच्या ठिकाणी म्हणजे आरोग्य सुविधा व शिक्षण या ठिकाणी गरीब व सर्वसामान्यांची खुली लुट होत आहे त्याठिकाणी सरकारने हस्तक्षेप करून गरीब व सर्वसामान्यांना दिलासा देण्याची गरज आहे.सरकारच्या आकडेवारीनुसार महाराष्ट्रातील उच्च शिक्षणाचा विद्यार्थिनींचे घटते प्रमाण रोखण्यासाठी सरकारच्या निर्णयामुळे मदत होईल.कारण महाराष्ट्रात २०२०-२१ मध्ये २०५४२५३ इतक्या मुर्लीनी विविध पदवी-पदव्युत्तर अभ्यासक्रमात प्रवेश घेतला होता.परंतु २०२१-२२ मध्ये ही सख्त्या १९२४० ने कमी होऊन २०३५१२ इतकी नोंदवली गेली आहे.यामुळे सरकारने उच्च शिक्षण घेणाऱ्या सर्व मुर्लीना १०० टक्के शुल्क माफीच्या निर्णय घेतला आहे.हे सरकारचे यांग्य आणि चांगले पाऊल आहे ताचे स्वागतच.असारा विचार सरकारने मुलांसाठी सुध्दा का केला नाही? कारण आर्थिक अडचणीमुळे मुलांप्रमाणे मुर्लीना सुध्दा उच्च शिक्षणापासून वंचित राहावे लागते हे सरकारने विसरता कामा नये.त्यामुळे मुलां-मुर्लीमधील भेदभाव टाळून शिक्षणाकरिता सर्वानाच एकाच प्रवाहात आणायला पाहिजे.अन्यथा विद्यार्थ्यांमध्ये असामंजस्यतेचे वातावरण निर्माण होऊ शकते व याचा विद्यार्थ्यावर मानसिक परिणाम होवाहात शकतो.महत्वाचे म्हणजे शाळा-महाविद्यालये अस्तित्वात असताना कोंचिंग क्लासेसची गरजच का पडते?याचा अर्थ स्पष्ट आहे की एकत्र शाळा-महाविद्यालयामध्ये शिक्षण व्यवस्थित नसावे किंवा शाळा-महाविद्यालय याची साठगाठ कोंचिंग क्लासेस सोबत असावी.राज्यात किंवा देशात शाळा-महाविद्यालयाने विद्यार्थ्यांना व्यवस्थित व इमानदारीने शिकविले तर कोंचिंग क्लासेसची गरजच भासणार नाही.परंतु कोंचिंग क्लासेस सोबत शाळा-महाविद्यालयाना व सरकार यांची अवश्य साठगाठ असावी याला नाकराता येते नाही.केंद्र सरकारने कोंचिंग क्लासेसवर बंदी आणल्याच्या बातम्या

काही दिवसांपूर्वी प्रसिद्ध झाल्या खन्या. परंतु महाराष्ट्र राज्यात याचा काहीच परिणाम दिसून आला नाही. त्यामुळे आता ही शंका आहे की मुर्लीना सरकारन मोफत तर शिक्षण केले परंतु कोंचिंग वलासेसचे दुकानदार त्याच्या जवळून कॉलेजमध्ये भरावे लागाऱ्ये शुल्क वसूल करते की काय अशी शंका वाटत आहे. उच्च शिक्षण घेऊ इच्छिणाऱ्या मात्र आर्थिक अडचणीमुळे शिक्षण अर्धवट सोडावें लागाऱ्या विद्यार्थिनींना याचा मोठा फायदा होईल ही बाब सत्यात आहे. परंतु हिंव परिस्थिती मुलांचीही असते तेव्हा त्यांनी काय करावे याचे उत्तर सरकार व उच्च शिक्षण मंत्रालयाने देणे अव्यंत गरजेचे आहे. सरकार हेही सांगायला विसरली नाही की मुर्लीच्या १०० टक्के शुल्क परताव्याचा निर्णय झाल्यास राज्याच्या तिजोरीव एक हजार कोटीचा भार येईल अशी माहिती उच्च व तंत्रशिक्षण विभागातील सूत्रांनी दिली. सरकारने हे लक्षात ठेवले पाहिजे की शिक्षणासाठी भार सांगण्या पेक्षा राजकीय पुढाच्यांच्या, पेंशन, भत्ता, पगार, अन्य सवलती यावर सरकारच्या तिजोरीतुन यापेक्षा शंभव पट करोडो रुपयां जातो त्याचे काय? याचाही विचार सरकारने करायला हवा. सरकारने हे लक्षात ठेवायला पाहिजे की मुला-मुर्लीच्या शिक्षणाच्या बाबतीत ठोस भूमिका घेवून संपूर्ण शिक्षण शुल्क सरकारने आपल्या तिजोरीतुन भरावे व राजकीय पुढाच्यांवर हाणारा खर्च कमी करावा. कारण मुलं-मुली देवाघरची फुल असते त्यांची जोपासना आई-वडिल करतातच सोबतच सरकारने करावी. यातच सरकारचे, राज्याचे व देशाचे उच्चव भविष्य दिसून येईल. त्याच्रप्रमाणे सरकारने आरोग्य सुविधा व शिक्षण शुल्क मोफत केले तर याचे सर्वच स्तरातून स्वागत केले जाईल.

• • • •

लेखव

रमेश कृष्णराव लांजेवार

(माजी विद्यापीठ प्रतिनिधि, नागपूर)

मो.नं.१९२१६१०७७९, नागपूर.

घोडेबाजार टळला!

उमेदवार निवडून आणण्यासाठी भाजपला किमान २५ ते २६ मतांची फोटोफोडी करावी लागली असती. भाजपला हा खेळ जमण्याची खात्री नसावी त्यामुळे लोकसभा निवडूनकीच्या तोंडावर उगाच हात दाखवून अवलक्षण नको, असा विचार भाजप नेतृत्वाने केला असेल. तर सत्ताधा-यांसोबत असलेले अपक्ष फुटण्याची शक्यता खूपच कमी असते हे लक्षात घेऊन महाविकास आधाडीनेही आपला दुसरा उमेदवार रिंगणात उत्तरवण्याचा विचार सोडून दिला असावा. त्यामुळे मध्यंतरी छत्रपती शाहू महाराजांना राज्यसभेच्या रिंगणात उत्तरवण्याची संजय राऊत यानी सुरु केलेली व शरद पवारांनी पाठिंबा व्यक्त केलेली चर्चा आता हवेत विरली आहे. काँग्रेसने चंद्रकांत हंडोरे यांची उमेदवारी जाहीर करून सगळ्या चर्चे ला पूर्णविराम लावला.या स्थितीमुळे कदाचित ही तहाची स्थिती उत्पन्न झाली असेल! असो!! भाजपच्या नेत्या पंकजा मुंडे यांचे संपत आलेला असल्याने अपात्र ठरले तरी सुनील तटकरे यांच्यावर फारसा फरक पडत नाही. मात्र, प्रफुल्ल पटेल अडचणीत सापडू शकतात. ही टांगती तलवार दूर करण्यासाठीच पटेलांना उमेदवारी देण्यात आल्याचा अजित पवार गटाचा दावा आहे. तथापि, पटेलांना उमेदवारी देण्यामार्गे पार्थ पवार यांच्या महत्त्वाकांक्षेला लगाम घालणे व घराणेशाहीच्या शिक्का माथी बसू न देणे, हा ही विचार अजित पवारांनी केला असण्याची शक्यता नाकारता येत नाही. नांदेडचेच असासारे डॉ. अजित गोपछडे यांना भाजपने उमेदवारी दिल्याने आता नांदेड जिल्ह्याला तीन खासदार मिळाले आहेत. या निर्णयामार्गे गोपछडे यांच्या माध्यमातून मराठवाड्याचा निर्णयिक ठरू शकतील अशा संख्येने असणा-या लिंगायत मतदारांना चुचकारण्याचा भाजपचा प्रयत्न दिसतो आहे. तर विद्यमान खासदार प्रताप पाटील चिखलीकर यांनाच पुन्हा नांदेड लोकसभेच्या आखाड्यात

केला आहे. भाजपच्या या खेळीमार्गे तूरंत राज्यात नवा राजकीय संघर्ष नको, ही सद्ग्रावना आहे की, काँग्रेसला गाफिल करून मोठा दणका देण्याची ही पूर्वतयारी आहे? अशी शंका या निमित्ताने उपस्थित झाली आहे. या शंकेचे निरसन येत्या काळात होईलच मात्र, तूरंत राज्यसभा निवडणुकीच्या अनुषंगाने होणारा घोडेबाजार टळ्ला याचाच आनंद आहे. सध्याचे पक्षीय बलाबल पाहात भाजप-१०४, राष्ट्रवादी (अजित पवार गट)-४२, शिवसेना (एकनाऱ्य शिंदे गट)-३९, काँग्रेस-४३, शिवसेना (उद्घव ठाकरे गट)-१६, राष्ट्रवादी (शरद पवार गट)-११, बहुजन विकास आघाडी-३ सपा, एमआयएम, प्रहार जनशक्ती- प्रत्येकी २, रासप, जनसुराज्य शक्ती, क्रांतिकारी शेतकरी पक्ष- प्रत्येकी एक व अपक्ष-१३ अशी स्थिती आहे. त्यामुळे सध्या राज्यसभेच्या रिंगणात उत्तरलेले सर्वच पक्षांचे सहाही उमेदवार निवडून येणार हे स्पष्ट आहे. तसे पाहिले तर राज्यातील महाविकास आघाडी सातवा उमेदवार रिंगणात उत्तरवून या निवडणुकीत 'ट्रिस्ट' आणू शकली असती, कारण सद्यस्थितीत महाविकास आघाडीकडे जवळपास २५ अतिरिक्त मते आहेत आघाडीचा दुसरा उमेदवार निवडून आणप्यासाठी केवळ १५ मतांचं

राजकीय पुनर्वसनही पुन्हा केवळ चर्येत राहिले आहे. तर केंद्रीय मंत्री असणा-या नारायण राणेना उमेदवारी नाकारालन भाजपने त्यांना लोकसभेच्या आखाड्यात उत्तरवले जाण्याचे स्पष्ट संकेत दिले आहेत. अशोकरावांना प्रवेशाबोराबर उमेदवारी मिळाल्याचे समाधानाना असले तरी त्यांना राज्यातल्या त्यांच्या महत्वाकांक्षावर पाणी सोडावॅलागणार व ज्योतिरादित्य शिंदेच्या वाटेनेच भाजपमधला प्रवास गोडावै मानून घ्यावा लागणार हे स्पष्ट झाले आहे. मेथा कुलकर्णी यानन उमेदवारी देऊन भाजपने त्यांना त्यांच्या निषेचे फळ देतानाच पुणे मतदारसंघातील पारंपरिक ब्राह्मण मतदारांना पुन्हा जवळ करण्याचा हेतू ठेवला आहे. शिवाय लोकसभा व विधानसभेसाठीचा य मतदारसंघातील उमेदवारीचा तिढा सोपा करण्याचा प्रयत्न केल आहे. खासदारकीची सव्वा चार वर्षे शिळ्क असताना राष्ट्रवादीच्या अजित पवार गटाने प्रफुल्ल पटेल यांनाच उमेदवारी जाहीर केल्यावरून जोरदार आश्र्वय व्यक्त होते असले तरी त्यामागे निवडणूक आयोगाच्या निर्णयानंतर सर्वोच्च न्यायालयाकडून अपात्रतेबाबत येऊ शकणा-या संभाव्य निर्णयाची भीती दिसते! सध्या अजित पवार गटाकडूनच खासदार आहेत. त्यामळे अपात्रता प्रकरणात ते दोर्घेर्वा

पॉझिटिव पालकत्व म्हणजे काय?

प्रत्येक आईवडिलांच्या आपल्या मुलांनी कसे वागाच्या अनेक अपेक्षा असतात. मुले आपले एकतात की नाही यावर पालक आपले यश मोजतात. चारचौधांमध्ये आपल्या मुलांने/मुलींने व्यवस्थित वागावे असे प्रत्येक पालकाला वाटत असते. मुले मात्र त्या त्या वेळेस त्यांना जसे वाटेल तसे वागत असतात. त्यांच्या दृष्टीने मोठ्या माणसांचे नियम, मापदंड हे महत्वाचे नसतात, तर त्यांच्या गरजा, त्यांच्या भावना, त्यांची सोय या गोषी जास्त महत्वाच्या असतात. मुले सांगितलेले ऐकत नाहीत, लक्ष देत नाहीत, कधी आपल्या भावा-बहिणीला, मित्र- मैत्रिणीला मारतात, भांडतात, हट्ठ करतात, आरडाओरडा करतात. मुले पदार्थ सांडतात, पुस्तक फाडतात, खेळणी मोडतात, काचेची वस्तू फोडतात. कधी मुद्दाम, कधी चुकून. पालकांना आशा सगळ्या प्रसंगांमध्ये आपल्या मुलाचे वागणे बदलले पाहिजे, सुधारले पाहिजे असे वाटते. असे 'चुकीचे' त्याने वागू नये यासाठी प्रत्येक आई वडील प्रयत्नशील असतात. आपली मुलगी 'भांडकुदळ', 'मारकुटी' अशी तर नाही ना होणार? आपला मुलगा असा 'धांदरट', 'वेंधळा' तर नाही ना होणार? या बरोबरच हट्ठी, चिडकी, उद्धट अशी अनेकानेक विशेषणे आपण मुलांना लावून मोकळे होतो! हे आपण विसरूनच जातो की एखाद्या प्रसरी हड्डीपणाने वागणे म्हणजे तो मुलगा कायमचा 'हड्डी' होत नाही. एखादे वेळेस खेळण मोडणारी आपली मुलगी नेहमीकरता वेंधळी होत नाही. त्या त्या वेळचे आपल्या मुलाचे/मुलीचे वागणे आपल्या अपेक्षेप्रमाणे नसते, आपल्या बरोबर चूक या कल्पनांमध्ये बसाणे नसते. तसेच त्या मुलाच्या सूदूदपणे होणाऱ्या मनोसामाजिक विकासाच्या आडयणारे असते, पुढे जाऊन त्याच्या मनःस्वास्थ्याच्या दृष्टीनेही त्या वेळेस योग्य प्रकारे वागण्यास आपल्या मुलाला मदत करणे ही एक पालक म्हणून आपली जबाबदारी उरते. त्या त्या वेळेस आपले मूल विशिष्ट पद्धतीने का वागते हे ही समजून घेतले पाहिजे. मुले 'लिमिट' बघतात! आपले आई वडील काय मर्यादेपर्यंत आपले वागणे सहन करतात, स्वीकारतात ते तपासून पाहत असतात.

त्यांचे लक्ष वेधून घेण्याचा प्रयत्न करतात. आपल्या वागणुकीतून आपल्या मनातल्या भावना व्यक्त करतात. अनोळखी जागा, अनोळखी माणसे, शाळा याविषयीची भीती व्यक्त करताना हट्ट करतात, आक्रस्ताळेपणा करतात. लहान भावंडाच्या जन्मानंतर मनात निर्माण होणारा मत्सर व्यक्त करताना चार वर्षांचे मूल परत सतत मांडीवर बसण्याचा हट्ट करू लागते, किंवा छोट्या छोट्या कारणावरून रडारड करते. दिवसभर घराबाहेर असलेली आई घरी आली की मुलगी हट्टाने तिला घर घर खेळायला लावते, किंवा सतत बडबड करून, प्रश्न विचारून भंडावून सोडते. माझी मैत्रीण म्हणायीचीसुद्धा, 'कपभर चहासुद्धा स्वच्छपणाने पिऊ देत नाही ही छकुली!' बाबांच्या कामाच्या दोन कॉल्समध्ये त्याना कोणाशीही बोलू न देता, त्यांचा चेहरा सारखा आपल्याकडे वळवून 'ऐक ना, बघ ना' असे म्हणाणारा मुलगा आपल्या बाबांचे लक्ष वेधून घेण्याचा प्रयत्न करतो आणि आपल्या बाबांनी आपल्याला थोडे वेळ द्यावा अशी जणू मागणी करत असतो. हल्ली घरात आई बाबा, आणि मुलगी किंवा मुलगा असे त्रिकोणी कुटुंब पाहायला मिळते आई बाबा सतत बिझी असतात. कधी कधी आजीआजोबांबोरोबा किंवा जवळपास असतात. आपल्या मुलाभोवती मुख्यत्वेकरून मोठी माणसेच असतात. लहान मुलांबोरोबर वावरण्याची संधीची मुलांना मिळत नाही. उगाच मुले मोठ्यांचे अनुकरण करू लागतात त्याचप्रमाणे सतत मोठ्यांचे लक्ष वेधून घेण्याचीही त्यांना सवय लागते. बच्याच वेळा हे टाळण्यासाठी मुलांना वेगवेगऱ्या ठिकार्ण उदा. नाच, बॅडमिंटन, चित्रकला, स्केटिंग इ. गुंतवले जाते तेही शेवटी नियमबद्धच असते. मोकळेपणाने, मनाप्रमाणे इतर मुलांशी खेळायला, मिसळायला मिळणे हेही मुलांच्या सामाजिक विकासाचा दृष्टीने आवश्यक असते. मुले इतर मुलांकडून करू

थंडीत हात चोळत बसू नका व्यायाम करा!

थडा हा वषभारातला सवात निरागा ऋतू या दिवसात सहसा लाक आज पडत नाहीत. डॉक्टरांचे दवाखाने सुद्धा तसे रिकामेच असतात, कारण रुग्णांचे गर्दी नसते. एकंदरच आयुर्वेदाने हेमंत ऋतूला वर्षभरातला सर्वाधिक स्वास्थ्यवर्धक ऋतू सांगितले आहे. थंडीतल्या या निरोगी दिवसांचा शरीराचे बल वाढवण्यासाठे उपयोग करावा, असे शास्त्राचे सांगणे आहे. एकंदरच हिवाळ्यामध्ये अशाप्रकार दिनचर्या ठेवावी, जेणेकरून उर्वरित वर्ष निरोगी जाईल. त्यातही यापुढचे वसंत, ग्रीष्म व वर्षा हे स्वास्थ्याला एकाहून एक प्रतिकूल असे ऋतू एकामागून एक येणार असल्याने त्यांना समर्थपणे तोंड देण्यासाठी हिवाळ्यात शरीराचे स्वास्थ्य व रोगप्रतिकारशक्ती उत्तम करण्याचे सर्वतोपरी प्रयत्न केले पाहिजेत. मात्र फक्त च्यवनप्राश खाऊन किंवा पौष्टिक आहार घेऊन शरीर तंद्रुस्त होईल, या भ्रमात राहूनका! पौष्टिक खुराक पचवण्यासाठी व च्यवनप्राश सात्स्य होण्यासाठी व्यायाम हवाच. म्हणूनच म्हटले की थंडी आहे म्हणून नुसते हातावर हात चोळत बसू नका. हिवाळा हा एक असा काळ आहे, जेव्हा प्रत्यक्षात

धावण्याची आवड असेल तर धावा-पळा, फुटबॉल, हॉकी, कबड्डी, खो-खेळ असे उर्जादायी मैदानी खेळ खेळा, वयाने लहान असाल तर सूर्यनमस्कार घाला दमवणारे-घाम काढणारे खेळ खेळा, प्रौढ वयाचे असाल तर सूर्यनमस्कार घाला कार्डिओ व्यायाम करा, सायकलिंग करा किंवा आवडता खेळ खेळा. ज्येष्ठांसार्थी सुद्धा सूर्यनमस्कार किंवा योगासने योग्य. तुमच्या शास्रिक स्थितीमुळे किंवा एखाद्या आजारामुळे यातला कोणताही व्यायाम जमत नसेल तर चालायला जाज्या वृद्धनंा चालणेही जमणार नसेल त्यांनी उन्हात उभं राहावं आणि बसल्या जागेवर हातापायांच्या हालचाली कराव्यात आणि प्राणायाम करावा. बसल्या जागेवर शरीराला उर्जा देणारा प्राणायाम हा एक योग्य व्यायाम आहे. मर्थितार्थ हाच कीं थंडीत नुसते हात चोळत बसू नका, आळस झटका आणि व्यायाम करा.

रक्तातील साखर कमी करण्यासाठी करा
‘हे’ सोपे व्यायामशुगर राहील नियंत्रणात

व्यायाम हा प्रत्येकासाठीच आवश्यक आहे, परंतु जर तुम्हाला मधुमेह असेल तर तुम्ही व्यायामाला विशेष महत्त्व दिलं पाहिजे. तुमची रक्तातील साखर कमी करण्याव्यतिरिक्त, व्यायामामुळे रक्तदाबाही कमी होतो. तसेच चांगल्या झोपेसाठीही व्यायामाची मदत होते. आपल्यापैकी बच्याच जणाना व्यस्त जीवनशैलीमुळे वेळ काढणे कठीन होते, परंतु व्यायामाला पर्याय नाही. त्यामुळे कितीही व्यस्त असाल तरी काहीवेळ व्यायामाला दिलाच पाहिजे.डायबिटीस ही सध्या अतिशय मोठी समस्या झाली आहे. अगदी लहान मुलापासून वयस्कर व्यक्तींपर्यंत अनेकांना डायबिटीस असतो. एकदा डायबिटीस मागे लागला की तो नियंत्रणात ठेवण्याशिवाय आपल्याकडे पर्याय नसतो. कारण डायबिटीस ही शेरीरात अतिशय हळूवारपणे पसरणारी समस्या आहे. रक्तातील साखर नियंत्रणात नसेल तर विविध अवयवांवर त्याचा परिणाम होतो आणि शेरीरिक गुंतागूत वाढत जाते. म्हणूनच साखर नियंत्रणात ठेवणे हे एक मोठे आव्हान असते. म्हणूनच आज आम्ही तुम्हाला असे पाच प्रकारचे व्यायाम सांगणार आहोत, ज्यामुळे तुम्ही रक्तातील साखरेवर नियंत्रण ठेवू शकता.एरोबिक व्यायाम : एरोबिक स्वरूपाचे व्यायाम किंवा कार्डिओ व्यायाम, मधुमेह आणि प्री-डायबोटिस परिस्थितींमध्ये फायदेशीर आहेत. या व्यायामांमध्ये होणाऱ्या तालबद्द हालचाली हृदयाची गती वाढवतात आणि थाच्छोसंक्षेप सुधारतात. ज्यामध्ये जॉर्गिंग, ग्राम्पकिंग, विंबा, ऐरोबिक व्यायाम

करते. एरोबिक व्यायामामुळे प्रतिकाराशक्ती वाढते, शिवाय वजन कमी करण्यास आणि रक्तातील साखरेची पातळी कमी करण्यास मदत होते. एरोबिक व्यायाम तुम्ही घरात किंवा घराबाहेर दोन्ही ठिकाणी केला जाऊ शकतात. जास्तीत जास्त फायदा मिळवण्यासाठी आठवड्यातून किमान १५० मिनिटे एरोबिक व्यायाम करण्याच सल्ला दिला जातो.योग : संशोधनातून असे दिसून आले आहे की, योगासन आणि प्राणायाम मधुमेह व्यवस्थापनात महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावतात. रक्तातील साखरेची पातळी कमीदेखील करतात. काही आसनांमुळे शरीरातील खराब कोलेस्ट्रॉलची पातळीही कमी होते त्रिकोनासन, ताडासन, सुखासन, पद्मासन, मुडुकासन, भर्सिंगा प्राणायाम, अर्धमृत्येंद्रासन, पवनमुक्तासन, भुजंगासन, वज्रासन आणि धनुरासन यासारखी विविध योगासने मधुमेहासाठी फायदेशीर आहेत. सूर्यनमस्कार : सूर्यनमस्कार हा एक संपूर्ण व्यायाम आहे. त्यामध्ये पायाच्या बोटांपासून डोक्यापर्यंत प्रत्येक अवयवाला फायदा मिळतो. सूर्यनमस्कार केल्याने तुमच्या संपूर्ण शरीराची स्थिरता सुधारते. हे तुमच्या स्नायूंसाठी फायदेशीर आहे. मणक्याचे दुखणे, मानदुखी आणि पाठुखीपासूनही आराम मिळतो. दरराज सूर्यनमस्कार केल्याने मणक्याचे संरेखनदेखील सुधारते, ज्यामुळे शरीराची मुद्रा चांगली राहते. लवचिकतादेखील वाढते आणि स्नायू मजबूत आणि चांगल्या स्थितीत दिसतात. सूर्यनमस्कार करताना थापैरेस्ट्राइक्यास विषेश चऱ्या दारे त्यागावे

प्रत्येक स्थितीत दीर्घ क्षास घ्यावा लागेल. यामुळे तुमचे फुफ्फुस मजबूत होते आणि तुमचे फुफ्फुसाचो क्षमताही वाढते. स्ट्रेंथ ट्रेनिंग स्ट्रेंथ ट्रेनिंग हा एक प्रकारचा शारीरिक व्यायाम आहे, जो स्नायूंच्या वाढीसाठे चयापचय सुधारण्यासाठी आणि प्रतिकारशक्ती वाढवण्यासाठी केला जात हे ४० वर्षांपेक्षा जास्त व्यायाम स्थिरांमध्ये स्नायू कम्कुवत होणे, ऑस्टिओपोरोसिस आणि वजन वाढणे यासारखे वृद्धत्वापरिणाम टाळण्यास मदत करू शकते. यामुळे पोश्चर, संतुलन, गतिशीलता आणि आत्मविश्वासदेखील सुधारू शकते. मध्यमेह आणि पूर्व-मध्यमेह असणाऱ्यांसाठी या प्रकारचा व्यायाम खूप फायदेशीर आहे. उच्च-तीव्रता व्यायाम : यामध्ये थोड्या काळासाठी तीव्र व्यायाम आवायात त्यानंतर विश्रांतीचा कालावधी समाविही असतो. कॅलरी बर्न करण्याचा आर्थिक इन्सुलिन संवेदनशीलता सुधारण्याचा एक प्रभावी मार्ग असू शकतो. तथापी दुखापत टाळण्यासाठी हळूहळू सुरुवात करणे आणि हळूहळू तयार होणे महत्त्वाचे आहे. उदाहरण म्हणजे धावणे, सायकर्क चालवणे किंवा बॉडीवेट व्यायाम. व्यायाम मध्युमेह आणि पूर्व-मध्युमेह व्यवस्थापन करण्यासाठी डेखील उपयुक्त ठरू शकतो. हे व्यायाम प्रकार किमान आठवड्यात पाच दिवस, दिवसातून ३ मिनिटे केल्याने तुमच्या रक्तातील साखर

गुंतून पडले आहे. दिवसभर कामात व्यग्र राहिल्याने अनेकांचे त्यांच्या जेवण, पोषक आहार याकडे दुर्लक्ष होते. त्यामुळे दिवसभर करण्यासाठी पुरेशी किंवा आवश्यक तितकी शक्ती, ऊर्जा व्यक्तीकराहत नाही. त्यातल्या त्यात चहा कॉफी यांसारख्या कॅफिनयुद्ध पदार्थाचे सेवन केल्यानंतर तात्पुरती भूक भागते. आलेली झोप जाऊ काम करण्याची ऊर्जा मिळते. मात्र, हा अगदीच तात्पुरता उपज्ञाला. मात्र, दिवसभर व्यक्ती उत्साही राहण्यासाठी किंवा त्याला करण्याची भरपूर ऊर्जा मिळावी यासाठी पोषक आहार घेणे, पौष्टि पदार्थाचे सेवन करणे खूप गरजेचे आहे. त्यासाठी असे कोणते पाच पदार्थ आहेत की, जे तुम्हाला दिवसभर काम करण्यासाठी ऊर्जा देऊ शकतात याची माहिती पोषण तज्ज्ञ पैरीलींलेपलीं लवनीत बात्रा यांनी दिली आहे, असे द इंडियन एक्स्प्रेसच्या एका लेखावरून कळते. १ ते ५ ही कामाची वेळ सांभाळताना आपले बच्याचदा आहाराकडे दुर्लक्ष होते; ज्यामुळे आपल्या आरोग्याची हेल्सांड होऊ शकते. मात्र, पोषक आहार घेतल्याने तुमच्या शरीराला उत्तम ऊर्जा मिळेल आणि तुमचे आरायदेखील सुधारण्यास मदत होईल, असे पोषण तज्ज्ञ लवनीत बात्रा यांनी त्यांच्या इन्स्टाग्राम या सोशल मीडियावर म्हटले आहे. १. ताक आहारामध्ये ताक सेवनाचा सल्ला बात्रा यांनी दिला आहे. याचे कारण म्हणजे ताक एक नैसर्जिक प्रो-बायोटिक आहे. तसेच ताकामध्ये व्हे प्रोटीन भरपूर प्रमाणात असते. त्यामुळे आहारात ताकाचा समावेश केल्याने, शरीरातील ऊर्जेची पातळी टिकवून ठेवण्यास मदत होते. इतकेच नाही, तर ताक पिण्याने आपली भूक भागवते आणि शरीर हायड्रेट रहाते, असे बात्रा म्हणतात. २. पुढिन्याचा चहा पुढिन्याचा चहा हा आपल्या नेहमीच्या चहा, कॉफीसाठी एक उत्तम पर्याय आहे. चहा, कॉफीच्या अतिसेवनाने होणाऱ्या पित्ताला शांत करण्यासाठी, तसेच अन्नाचे पचन चांगले होण्याचे पुढिन्याचा चहा उपयोगी असतो. आपल्याला दिवसभर ताजेतव ठेवण्यासाठी, अस्वस्थाता टाळण्यासाठी तसेच पोटाचे आरोग्य उत्तरापारी जेवणानंतर येणारी झोप घालविण्यासाठी पुढिन्याचा चहा पि

कितीही काम असू दे, स्वतःच्या आरोग्याची हेळसांड नको; आहारात करा या पाच पदार्थाचा आवर्जून समावेश

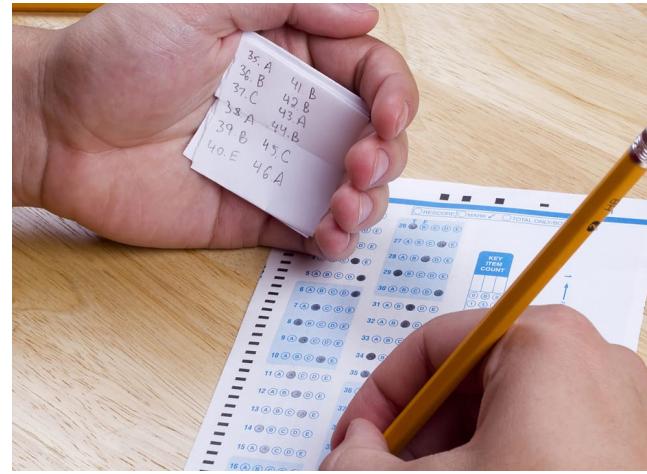
साखरेचे प्रमाण अधिक असते. केव्याचे सेवन केल्याने व्यक्तीला मर्तक वेतागामार्थी व्याप्ती शप्तीगता दर्शन देणार्हे. काहा तोवै

A top-down photograph of a person's hands holding a white bowl filled with a vibrant, mixed salad. The salad includes leafy greens like spinach and arugula, sliced cherry tomatoes, corn kernels, and crumbled cheese. The background is a rustic wooden table with several other bowls containing ingredients: whole onions, dried herbs (possibly rosemary), chickpeas, and more cherry tomatoes. A halved avocado and a lemon are also visible on the right side.

ग चणे खाणे सर्वात चांगला पर्याय आहे, असे बात्रा म्हणतात. ५. पिस्ता
स पिस्तामध्ये हेल्दी फॅट्स, प्रथिने व अंटिओक्सिडंट्स असतात.
ने पिस्त्यामधील असे पौष्टिक घटक आपल्या हृदयाच्या आरोग्याची
म काळजी घेण्यास उपयुक्त असतात. तसेच रक्तातील साखरेची पातळी
. योग्य ठेवण्यास साहाय्य होते. त्यामुळे मधल्या वेळेत भूक लागल्यास
णे तुमच्या आरोग्याची काळजी घेणारा म्हणून सुक्या मेव्यातील पिस्ता
क द्वा पौष्टिक घटक तम्ही विनिधापन्त याचारू शक्ती.

कॉपीमुक्त परीक्षा अभियान राबविण्याची शिक्षण प्रेमी व पालक वर्गातून मागणी:

किनवट. ता. प्रतिनिधी. (शेख शौकत) परीक्षांमध्ये चालणाऱ्या कॉप्या ही शिक्षण विभागाला लागलेली कीड असून यामुळे खन्या गुणवंत विद्यार्थ्यांचे नुकसान होत असून याचे उच्चाटन व्हायलाच पाहिजे. माध्यमिक आणि उच्च माध्यमिक अशा इयत्ता १० वी आणि १२ वी च्या परिक्षेत सर्वांसाठे चालणा-या कॉप्या बंद करून कॉपीमुक्त अभियान मोहीम राबविण्यात यावी अशी मागणी करणारे शिक्षण प्रेमी सदाशिव जोशी व बबन वानखेडे सामाजिक कार्यकर्ता किनवट, व अनेक पालकाच्या पालकांच्या स्वाक्षर्या असलेले निवेदन उपविभागीय अधिकारी किनवट यांना दिले आहे. शिक्षण विभागाच्या दुर्लक्षाने व शालेय व्यवस्थापणाच्या मनमानी कारभारामुळे इयत्ता १० वी आणि १२ वी तसेच इतर सर्वच परिक्षेत सर्वांस कॉप्या चालत आहेत. याचा परीणाम होतकरू विद्यार्थ्यांवर होऊन प्रामाणिक विद्यार्थी सुध्दा परिक्षेत सर्वांस चालणा-या कॉप्या बघून त्वांची सुध्दा कठोर परीक्षण करून चांगले गुण घ्यावे अर्श मानसिकता न राहता आपणही कॉप्या करून सहज मेरीट गुण मिळवू शकतो अशी भावना झाली आहे सन २०१० मध्ये तत्कालीन जिल्हाधिकारी श्रीकां परदेशी साहेब यांनी शिक्षण विभाग, पोलीस विभाग, महसुल विभाग व संबंधीत सर्वच विभागाशी उत्कृष्ट

या सर्व प्रकारामुळे गुणवंत विद्यार्थ्याच्या
मानसिकतेवर व क्षमतेवर परीणाम होऊन
त्यांची अभ्यास करण्याची जिज्ञासा कर्म
होणार नाही यासाठी कठोर पाऊल
उचलत कॉपीमुक्त अभियान राबवत्त
देश सेवेसाठी चांगले सक्षम असणारे
देशाचे भविष्य असणारे, युवक घडावर
यासाठी उपविभागीय अधिकारी यांनी
सकारात्मक विचार करून सन २०१९
प्रमाणे कॉपीमुक्त अभियान राबवावे
अशी मागणी सदाशिव जोशी, विश्वस्त्र
स्वामी विवेकानंद टेक्नो स्कुल, बबन
वानखेडे सामाजिक कार्यकर्ता किनवट,
ज्योतिबा गोणारकर ग्रामपंचायत सदस्य
गोकुंदा, सुचित्रा मारोती अभंगे, गणित
नीलकंठ चव्हाण, गणेश विडुल वंजारे,
गणेश धोंडोपंत बीजामवार, अकुश दत्ता
शेव नरसिंगराव इंदुरे, बालाजी किशनराव
जानन माधव बोरुले, उत्तम माधव गावत्रे,
कराव मुंडे, सुनिल नारायणराव चांदरकर,
कु-हांडे, शहजाद फारुख खत्री सर्व सुझा
स्वाक्षर्या असणारे निवेदन उपविभागीय

पवार, सदाशिव नरसिंगराव इंदुरे, बालाजी किशनराव पोपुलवाड, गजानन माधव बोरले, उत्तम माधव गवारे सुनिल अशोकराव मुंडे, सुनिल नारायणराव चांदरकर राहन उत्तम कुन्हाडे, शहजाद फारुख खत्री सर्वे सुऱ्हा पालक यांच्या स्वाक्षर्या असणारे निवेदन उपविभागीय अधिकारी किंवट त्यांना दिले आहे.

आज 'स्थळ' चित्रपटाचा शो : १६ जागतिक चित्रपटाचे प्रदर्शन लातूर फिल्म फेस्टिवलला चांगला प्रतिसाद

लातूर (प्रतिनिधि): महाराष्ट्र शासन, विलासराव देशमुख फाऊंडेशन, पुणे फिल्म फाऊंडेशन आणि अभिजात फिल्म सोसायटी यांच्या संयुक्त विद्यमाने सुरु असलेल्या दुसऱ्यालातूर आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सवाला शुक्रवारी अंतिशय चांगला प्रतिसाद मिळाला. महोत्सवाचा आज दुसरा दिवस होता. तरुण रसिकांनी आज आर्वजून हजेरी लावत आठ चित्रपटांचा आनंद घेतला. उर्वरित दोन दिवसात 'पीढीआर' थिएटरमध्ये १६ चित्रपट दाखवले जातील. विशेषत: जागतिक सिनेमा विभागात काही उल्लेखनीय चित्रपटांचा यामध्ये समावेश आहे. गुरुवार, १५ फेब्रुवारी २०२४ रोजी सायंकाळी फिल्म फेस्टिवलचे उद्घाटन पुणे फिल्म फेस्टिवलचे अध्यक्ष व ख्यातनाम दिग्दर्शक श्री जब्बार पटेल व राज्याचे माजी वैद्यकीय शिक्षण व सांस्कृतिक मंत्री व लातुरचे आमदार श्री अमितभैया देशमुख यांच्या हस्ते व इतर पाहॄण्यांच्या उपस्थितीत झाले. उद्घाटन समारंभानंतर वर्ल्ड सिनेमा विभागातील 'ब्लागाज लेसन' (बलोरिया) हा चित्रपट दाखविण्यात आला. मान्यवरांच्या उपस्थितीत झालेल्या शोला उपस्थिती चांगली होती. महाराष्ट्र शासन विलासराव देशमुख फाऊंडेशन पणी

ग्रामपंचायत निवडणुकीसाठी
मतदार यादीचा कार्यक्रम जाहीर

लातूर, दि. १६ (जिमाका): राज्य निवडणक आयोगाच्या ५ फेब्रुवारी २०२४ रोजीच्या आदेशानुसार जानेवारी ते जून २०२४ या कालावधीत मुदत संपणाऱ्या ग्रामपंचायतीच्या सार्वत्रिक निवडणुका, नवनिर्मित व मागील निवडणुकांमध्ये चुकीची प्रभाग रचना झाल्यामुळे निवडणुका न होवू शकलेल्या ग्रामपंचायती आणि निधन, राजीनामा, अनर्हता किंवा इतर कारणांमुळे ३१ जानेवारी २०२४ अखेर रिक्त झालेल्या सदस्य, थेट सरपंच पदांच्या पोटनिवडणुकीसाठी संगणकीकृत पद्धतीने मतदार यादीचा कार्यक्रम राबविण्यात येणार आहे. यासाठी २३ जानेवारी २०२४ रोजीची मतदार यादी ग्राह्य धरण्यात येणार असून प्रभाग निहाय प्रारूप मतदार यादी बुधवार, १४ फेब्रुवारी २०२४ रोजी प्रसिद्ध होईल. १४ फेब्रुवारी ते २० फेब्रुवारी २०२४ या कालावधीत हरकती व सूचना दाखल करता येतील. २३ फेब्रुवारी २०२४ रोजी प्रभाग निहाय अंतिम मतदार यादी प्रसिद्ध करण्यात येणार लातूर तहसील कार्यालयामार्फत प्रसिद्धीस दिलेल्या

उत्कृष्ट प्रशिक्षणार्थीचा सन्मानचिन्ह, चषक देवून सन्मान

लातूर : प्रतिनिधि बाबळगाव येथील पोलीस प्रशिक्षण केंद्राचा १९ वा दीक्षांत संचालन सोहळा गुरुवार दि. १५ फेब्रुवारी उत्साहात पार पडला. प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधीश व्ही. व्ही. पाटील यांची यावेळी उपस्थिती होती. प्रशिक्षण काळात उत्कृष्ट कामगिरी करणा-या प्रशिक्षणार्थीना यावेळी चषक, सन्मानचिन्ह देवून गौरविण्यात आले. पोलीस प्रशिक्षण केंद्राचे प्राचार्य तथा अपर जिल्हा पोलीस अधीक्षक अजय देवरे, केंद्रीय राखीव पोलीस दलाचे सहायक आयुक्त वाघचौरे, प्रशिक्षणार्थी आयपीएस अधिकारी नवदीप अग्रवाल यावेळी उपस्थित होते. प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधीश पाटील यांनी प्रारंभी परेड निरीक्षण केले. त्यानंतर सर्व प्रशिक्षणार्थीना घेठी प्रारंभ आला तेथे संगीतांतर्गत अभिनव

जबाबदारीबाबत शपथ दिली. बाभळ्गाव येथील पोलीस प्रशिक्षण केंद्र २००६ पासून कार्यान्वित करण्यात आले असून आतापर्यंत १८ सत्रांमध्ये ८ हजार ३४० प्रशिक्षणार्थींना प्रशिक्षण देण्यात आले आहे. तसेच १९ व्या सत्रात नवी मुंबई मिरा भाईदर, नागपूर आणि पिंपरी चिंचवड येथील ९०९ पोलीस जवानांना प्रशिक्षण देण्यात आले आहे. या केंद्राच्या माध्यमातून आदर्श आणि संवेदनशील पोलीस घडविष्यासाठी प्रयत्न करण्यात येत असल्याचे पोलीस प्रशिक्षण केंद्राचे प्राचार्य अजय देवे यांनी प्रशिक्षण केंद्राचाऱ्या अहवाल सादर करताना सांगितले. पोलीस प्रशिक्षण वर्गात उत्कृष्ट कामगिरी करणा-या प्रशिक्षणार्थींचा सन्मान यावेळी मान्यवरांच्या हस्तांवरांना आवाहन देणीला तो सर्वांसाठे पर्यंत

कामगिरीबद्दल साहेबराव बाळासाहेब गाडवे (नवी मुंबई), बा. वर्गात द्वितीय क्रमांकासाठी प्रकाश हेतराम उईके (नागपूर), आंतरर्वग प्रथम योगेश बाल कटम (मिरा भाईदुर), आंतरर्वग द्वितीय

**उड्डाणपूल भूसंपादन पुन्हा रखडले,
पालकमंच्यासोबत हाणार बैठक**

पालकन

सोलापूर : जुना पुना नाका ते पत्रकार भवन चौक या उड्हणपुलाचे भूसंपादन पुन्हा रखडले आहे. पालकमंत्री चंद्रकांत पाटील यांच्यासोबत बैठक झाल्यानंतर सक्तीने भूसंपादन करायचे की तोडगा काढायचा यावर चर्चा होणार असल्याचे मनपा अधिकाऱ्यांनी सांगितले. केंद्रीय रस्ते वाहतूकमंत्री नितीन गडकरी यांनी जून २०१५ मध्ये सोलापूर आणि नागपूरसाठी उड्हणपूल मंजूर केले होते. नागपूरमधील उडाणपूल पूर्ण झाले. शहरातील उड्हणपुलाचे भूसंपादन अद्यापूर्वी झालेले नाही. जुना पुना नाका ते पत्रकार भवन या मागवीरील सर्व बाधित मिळकर्तीं सर्वेक्षण भूसंपादन अधिकारी केशव जोश

जागाही आहे. सरकारी जागेचा
मोबदला मिळावा अशी मागणी
काही सरकारी विभागांनी केली
आहे. या दोन्ही अडवर्चांवर
ठास निर्णय न झाट्यामुळे
भूसंपादन सखडल्याचे नमना
अधिकाऱ्यांकडून स्पष्ट
करण्यात आले. उड्हाणपुलाच्या
भूसंपादनाबाबत लवकरच
पालकमंत्री चंद्रकांत पाटील
यांच्यासोबत बैठक होणार
कारी जागा कशा पद्धतीने घायाचा
पर्यंग या बैठकीनंतर होईल. ही
लवकरच होईल. असे महापालीका
सहायक संचालक संभाजी

रविचंद्रन कसोटीत ५०

रविचंद्रन अधिनये कसोटीत ५०० बळी पूर्ण

कर्णधार अनिल कुंबळे यांनी ५०० विकेट्स पूर्ण करण्यासाठी १०५ सामने खेळले होते. शेन वॉर्न यांना हा विक्रम नावावर करण्यासाठी १०८ सामने खेळावे लागले होते. त्यामुळे रविचंद्रन अश्विनने शेन वॉर्न आणि अनिल कुंबळे यांना मागे टाकले आहे. रविचंद्रन अश्विन टेस्ट क्रिकेटमध्ये ५०० विकेट पटकावणारा ९ वा गोलंदाज ठरलाय. तर ५०० बळी पूर्ण करणारा तो ५ वा फिरकीपृष्ठ आहे. कसोटी क्रिकेटमध्ये सर्वांत जास्त बळी मुरलीधरन यांच्या नावावर आहेत. त्यांनी टेस्ट क्रिकेटमध्ये ८०० विकेट पटकावल्यात. त्यांनंतर शेन वॉर्न यांच्या नावावर ७०८ विकेट्सची नोंद आहे. तर जेम्स अंडरसन याच्या नावावर ६९५ विकेट्स आहेत. भारताकडून सर्वाधिक विकेट्स पटकावण्याचा विक्रम अनिल कुंबळे यांच्या नावावर आहे.

कसोटीत ५०० बळी पूर्ण

PRINTED BY MAHESH MOTIRAM RATHOD, OWNED, PUBLISHED & EDITED BY ASHOK NAMDEVRAO HANWATE, PRINTED AT MAYUR PRINTERS, PLOT No. B-28, MIDC, NEAR BUS STAND 03, LATUR, Tq. & DIST. LATUR - 413512 (M.S.) PULISHED AT : KHADAK HANUMAN, MILIND NAGAR, LATUR TQ. & DIST. LATUR - 413512 (M.S.) EDITOR : ASHOK NAMDEVRAO HANWATE